

Stockholm 2023-06-21

Resegarantiutredning i rätt riktning men hotar minska konsumentskyddet

Nyligen lämnade Resegarantisystemutredningen sitt förslag till ändringar i resegarantilagen samt förslag till en ny lag med skyldighet för flygbolag att ställa resegaranti. SRF välkomnar utredningens förslag och ställer sig i huvudsak bakom detta. Utredningen har genomfört en grundlig analys av det nuvarande systemet och dess brister samt gjort en analys av motsvarande lagstiftningar i andra länder.

I utredningsuppdraget ingår att utvärdera om det nuvarande systemet fungerar ändamålsenligt och föreslå eventuella ändringar. Utredningen ska vidare överväga om det ska införas en skyldighet för flygbolag att ställa resegaranti. Utredningen begränsas av att direktiven som skrevs av förra regeringen uttryckligen anger att förslagen inte får innebära statlig finansiering.

Utredningen föreslår att resegarantisystemet ska utgöras dels av en fond, dels av individuella garantier för varje researrangör. Detta är en stor skillnad jämfört med dagens system där varje arrangör måste ställa full garanti till skydd för konsumenterna i händelse av konkurs. Det nuvarande systemet säkerställer därmed att det finns tillräckliga garantier för att täcka om samtliga svenska researrangörer går i konkurs vid ett och samma tillfälle, vilket alla är överens om är helt osannolikt. Tanken med utredningens förslag är att de individuella garantierna kraftigt kan minskas genom förslaget. I denna del välkomnas förslaget, eftersom det kraftigt skulle minska såväl kostnader som administrationen för arrangörerna. En fondlösning skulle även medföra ett bättre skydd för konsumenterna i och med att risken för en för lågt ställd garanti försvinner. Därmed kan resenärer få full återbetalning vid en konkurs.

Utredningen har dock övertolkat direktivet i det att den jämställer en statlig garanti under uppbyggnadsfasen med statlig finansiering. I stället föreslår utredningen att arrangörerna ska fortsätta ställa individuella garantier på samma sätt som idag och samtidigt betala in pengar till uppbyggnad av fonden. Kostnaderna för arrangörerna, som redan idag är höga, kommer därmed att fördubblas under det första året och det kommer att dröja minst 5 år till dess att fonden är fullt uppbyggd. Svenska researrangörer kommer under denna period att riskera bli utkonkurrerade av arrangörer i andra länder med väsentligt lägre garantikostnader.

En statlig garanti under uppbyggnadsfasen skulle medföra att arrangörernas individuella garantier redan från den dag då lagstiftningen träder i kraft kan minskas till 25 %. Om staten under uppbyggnadsfasen skulle vara tvungen att infria garantin, får staten motsvarande fordran mot fonden, vilket gör att återbetalningen är tryggad. Det innebär därmed inte någon kostnad för skattebetalarna.

Motsvarande revisioner av resegarantisystem pågår även i andra länder, t.ex. Tyskland. Där har staten garanterat fonden under uppbyggnadsfasen, vilket innebär att hela det nya systemet kan träda i kraft omgående.

SRF ser vidare mycket positivt på förslaget att även flygbolag ska ställa resegaranti. Under 2000-talet har ett stort antal flygbolag gått i konkurs, vilket drabbat ett stort antal resenärer som varken fått den flygresan de betalat för eller pengarna tillbaka för biljetten. Om en flygbiljett ingår i en paketresa är det i stället arrangören som får stå för kostnaden, eftersom arrangören enligt paketreselagen är skyldig att köpa en ny flygbiljett med ett annat flygbolag eller att ställa in resan och återbetala hela resans pris. Arrangören får i dessa situationer inte tillbaka de betalningar som redan gjorts till flygbolaget, utan får betala den nya flygbiljetten eller återbetalningen till kunden ur egen kassa. Vid en flygbolagskonkurs är det således resenärerna eller reseföretag, ofta små eller medelstora bolag, som får stå kostnaden.

Tyvär konstaterar vi att utredningen inte når ända fram i denna del. Enligt förslaget ska en fond på trehundramiljoner kronor byggas upp för att säkerställa hemtagning av strandsatta resenärer vid en flygbolagskonkurs. De resenärer som ännu inte påbörjat sin resa och de arrangörer som tvingas köpa nya ersättningsbiljetter har inte till ersättning ur fonden. Anledningen till denna avgränsning anges vara att en fond som även skulle säkerställa återbetalning skulle behöva bli mycket större och skulle ta lång tid att bygga upp. Vi anser inte att detta är ett argument för att inte påbörja uppbyggnaden av en fond. Även om det tar lång tid innan fonden är fullt utbyggd, så kommer det finnas möjlighet för konsumenter och arrangörer att få tillbaka i vart fall en del av sina kostnader under uppbyggnadsfasen.

Vidare konstateras att fonden ska byggas upp genom ett bidrag från flygbolaget på tre kronor per flygresan från en svensk flygplats. Detta ska ställas mot resegarantifonden för paketresor där arrangören enligt förslaget ska betala 80 kronor per resenär. Den stora skillnaden i nivå mellan flygbiljett och paketresa kommer att snedvrider konkurrensen. I dag är det lätt för en resenär att själv boka flyg och hotell på internet. Den stora skillnaden mellan flygbiljetter och paketresor medför en stor risk för att resenärer i stället själva bokar flyg och hotell på internet och därmed går miste om det skydd som det medför att köpa en paketresa. Det är inte rimligt att ett nytt system styr bort konsumenter från den skyddslagstiftning som finns.

Didrik von Seth

Generalsekreterare, Svenska Resebranschföreningen SRF